СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION 1.

Рік LII. Ч. 235. Ню Йорк і Джерзі Сити, субота, 2. грудня 1944. No. 235. New York and Jersey City, Saturday, December 2, 1944. Vol. LII

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

Брак амуції спинив розгін офензиви над Реном

Генрі Л. Стимсон, секретар війни, подав ґазетярам до відома, що ґен. Двайт Д. Айзенгавер був змушений здержати ґенеральну офензиву над Реном, бо було замало военного снаряддя, потрібного для того роду военної операції. Стимсон ще додав, що ми є в критичнім положенню в амуніцією, яке може поправитись тільки тоді, коли буде збільшена продукція амуніції. Та коли іде про недомагання, яке відноситься до офензиви, про яку згадав ґен. Айзенгавер, то воно повстало головно наслідком транспортових труднощів. Положення це тепер направлено через отворення пристані Антверпену.

Д-Р К. АНДРУСИШИН ПРОФЕСОРОМ УНІВЕРСИТЕТУ.

Канадійські „Українські Вісти" подали за вініпеґським часописом „Фрі Прес", що д-р Кость Андрусишин з Вініпеґу, бувший редактор „Канадійського Фармера", зістав покликаний на професора французької мови і мов словянських на саскачеванськім університеті. Спершу д-р Андрусишин виїде до Злучених Держав, до Гарвардського університету, де ще візьме короткий курс, заки обійме професуру в Саскачеванськім університеті. „Будучність Нації" ще додає, що д-р Андрусишин дістав від одної американської фірми однорічну стипендію, 300 долярів в місяць, і буде переводити в Гарвард студії словянознавства.

ПОМЕР О. П. БОЖИК.

В Вініпеґу помер о. Панталеймон Божик, укр. ґреко-кат. священик, маючи 65 років, з чого 44 роки перебув у Канаді. Походив з Буковини. Був відомий не тільки з душпастирської праці, але й з літературної та журналістичної. Писав вірші й оповідання. До більших праць належать такі: „Церква українців в Канаді", „Канадійська Муза" і „Хто наш провідник". З його дітей, дочка Ольга Павлова, співачка, живе тепер в Ню Йорку.

ЗІЗД УКРАЇНСЬКИХ ВОЯКІВ В РИМІ.

Канадійська „Будучність Нації" подає від свого кореспондента з Риму, що підчас Різдвяних Свят, в днях 6 і 7 січня 1945 року, відбудеться в Римі зїзд українських вояків, на якому будуть присутні ті українські вояки, котрі в той час перебуватимуть в Римі та в поблизьких містах. Зїзд відбудеться в резиденції епископа Івана Бучка.

ЗГАДАЛИ ЗА УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД.

По духовних вправах українських ґреко-кат. священиків в Канаді, що відбулись у Колеґії св. Йосифа в Йорктоні під проводом еп. Ніля Саварина, ЧСВВ, застановлялись присутні і над многими важними церковно-народними справами, і, як подають „Українські Вісти", вислали телеграми з заявами любови, послуху і льояльности до Апостольського Делеґата і премієра Канади, з проханням переслати їх папі Пієви XII. і королеви Юріеви VI. „з просьбою вжити свого впливу для добра поневоленого українського народу на рідних землях, щоб йому була дана воля і справедливість".

НАГОРОДА ЗА ПРАЦЮ ДЛЯ РОСІЇ.

„Новое Русское Слово" проголосило телеграму з Москви від митрополита Алексія, заступника патріярха православної церкви, якою сповіщено, що архиєпископ Адам принятий наново до російської православної церкви з титулом архієпископа. Адам походить з Галичини і є сином ґреко-кат. священика. Митрополит Веніямин, голова російської православної церкви в Америці, подає, що це сталось на просьбу архієпископа Адама по його покаянню і в нагороду за його ревну і патріотичну працю в користь Росії. Архієпископ Адам, це відомий москвофіл, що працює головно серед „карпаторосів".

З СОВЕТСЬКИХ РЕПОРТАЖІВ.

З Черновець надіслано репортаж про „плач невільників", себто про те, як румуни знущались над українськими селянами. Що румуни знущались, в це не сумніваємось. Але як дивно звучить така писанина з Буковини, з українських сіл, в якій советські кореспонденти пишуть: „Багато німці і румуни замучили людей радянських"...

Як бачимо, то вже навіть такі кореспонденти, що з Галичини, не мають тепер відваги писати просто про українців, що витерпіли, а пишуть про „радянських людей". Як так піде далі, то про населення України буде можна згодом писати тільки як про „радянське", а не „українське". Хіба, що хто захоче писати про „російських людей", то тоді цей термін буде міг, очевидно, вжити і до населення України. Таке вже можна і тепер завважити.

ДЛЯ ПОБІДИ КУПУЙТЕ БОНДИ

Є новий польський кабінет, але нема розвязки

З КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

О. В. І. звідомляє, що адміністрація звільненої з мадярських та німецьких військ Карпатської України є тепер в руках чехословацьких урядовців. Курсує там тимчасова чехословацька валюта, якою користуються теж советські вояки, як і населення.

АТЕНТАТ УКРАЇНЦЯ НА ВЛАСОВА.

Офіс Военних Інформацій (О. В. І.) подає за шведською газетою Афтонлядет, що роісійсько-советський ґенерал Андрій А. Власов, що свого часу попав у німецький полон, далі орґанізує в Німеччині добровольчі російські частини для боротьби з Советами. Він відвідував недавно табор примусової праці в Новому Замку, в Словаччині. В часі тих відвидин український робітник, що працював в кузні, кинув на Власова розжарену підкову. Робітника вбила на місці охоронна сторожа Власова. Останніми часами німецька та японська пропаганда розголошують багато про „активність Власова". Теж розкидується масово між російськими робітниками і полоненими в Німеччині заклики вступати до армії Власова.

ЯК ТО ПОГОДИТИ?

Недавно жидівські ґазети в Палестині подали достовірні вісти про советські арешти та депортовання з Західної України. Те саме подавали давніше лондонські джерела, з яких одні писали про виселення 20 тисяч на Сибір, а інші про сто тисяч. Та Василь Єрмілов, кореспондент „Москав Нюз", пише тепер зі Львова таке: „Визволення принесло велику полегшу. „Це перші мирні ночі на протягу трьох років", сказав мені один український інжинір".

СВІЙ ДО СВОГО.

Михайло Гречуха, голова Президії Верховної Ради УРСР, прислав привіт і подяку, як пишуть большевицькі У. Щ. Вісті", „американським українцям", пересилаючи їх на адресу українських комуністів, себто висилаючи їх до Ліґи Американських Українців і Українсько-Американської Секції міжнародного Робітничого Ордену. Отже комуніст з Советів повідомив комуністів в Америці, як то „під керівництвом мудрого вождя і полководця — Великого Сталіна Радянська Україна" вже звільнилася і як у ній „радянський народ знову заживе вільним, радісним і щасливим життям".

З Лондону доносять, що вкінці вдалося Томі Арцішевскому, польському соціялістови і революціонерови ще з царських часів, створити нове польське міністерство, але без участи бувшого премієра Міколайчика та людовців, себто без тих, що як оголошують, були до війни найбільшою польською партією. На цей новий польський уряд глядять у Москві як на „реакційний", а в Анґлії як на такий, що є без Міколайчика, себто без того, що ще тішився в анґлійськім уряді найбільшим довірям, головно тому, бо ніби ще міг дійти до порозуміння з Советами. Такого погляду, як подають з Лондону, має бути теж і урядовий Вашинґтон.

ПОЛЬСЬКІ ВОЕННІ ВТРАТИ.

Пат подає за тижневиком „Польска Вальчонца", що від початку війни з Гітлером, себто від 1. вересня 1939 р., польські военні втрати виносять 886,700 офіцирів і вояків. В тому враховані вбиті й ранені, а не враховані жертви, що їх понесли поляки в боротьбі за Варшаву в серпні цього року.

У звязку з тим питає „Нови Сьвят", чому Польща має знайтися тепер в „тюрмі народів", як назвав царську Росію проф. Покровський, приятель Леніна, бо такою тюрмою є теж і советська Росія.

„ЗАПРОСИНИ ДО ЗРАДИ".

Так називає нюйорський „Нови Сьвят" запросини люблинського польського Комітету Визволення, звернене до бувщого польського премієра Міколайчика, щоб покинув Лондон і прибув до Люблина та вступив до люблинського польського уряду. Такі запросини, пише ця газета, „є не тільки запросинами до зради Польщі як держави незалежного народу, але теж і до зради демократії". Це останнє опирає часопис на тому, що люблинський польський уряд є „слугою тоталітаризму", бож є васалем і сателітом Советів, що є тоталітарною державою.

БУДЕ ВІЙНА РОСІЇ З ЯПОНІЄЮ

Таке заповідає „Свет" і твердить, що „зачне її і спричинить Росія". І то „для забезпечення своїх інтересів в Сибірі. Приморському краю, в Монголії й Китаю". Забезпечення Росії вимагає нових виходів до Тихого океану, як і охорони теперішньої пристані, Владивостока, пише цей часопис.

ДЛЯ ПОБІДИ КУПУЙТЕ БОНДИ

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Ждемо на відповідь від 158 відділів

На 475 відділи Українського Народного Союзу є аж 158 відділів, що в 50-літні роковини організації не зложили ще досі ніякого ювилейного дарунку, себто не придбали в тому ювилейному році ні одного нового члена.

Чи так повинно бути? Або що важніше: Чи так повинно остати? Чи так повинен бути закінчений 50-тий рік істнования У. Н. Союзу аж в 158 його відділах?

Надіємось, що нема між нами таких, що мали би іншу думку від тої, що так не повинно і не може статись. Віримо, що і в тих згаданих 158 відділах урядники і члени не інші як в інших відділах нашої орґанізації.

А як так, то ще є пора хоч в останній хвилині направити лихо і недомагання усунути. Ще можна хоч в останньому ювилейному місяці доложити трохи труду і придбати У. Н. Союзови нових членів для свого власного добра і для добра загального.

Тому позбудьмося хоч тим разом тої найгіршої нашої навички - байдужности. Перестаньмо хоч тут легковажити собі загальні, громадські справи, якщо хочемо піти далі вперед і стати сильнішими і впливовішими. Бо розбудова У. Н. Союзу — це громадська справа. Цеж розбудова нашої сили: організаційної, фінансової й моральної. Це уможливлювання дальшого поширювання наших культурних змагань. Це скріплення українського імени на американському континенті. Це скріплення оборони правди про український нарід в Европі та його визвольні змагання.

Чи ці речі не є заохотою, щоб пошанувати працю У. Н. Союзу в часі його Золотого Ювилею новими силами, новими членами?

Чи супроти того може бути так, щоб і при кінці ювилейного року було аж 158 відділів, в яких не пошанованоб праці наших піонірів і своєї власної придбанням нових членів У. Н. Союзови?

Хочеться вірити, що всі ми Союзовці рівні. Що у всіх нас бється одно й те саме щире серце. Що у всіх нас однакові ідеали. А тим самим, що й при кінці Ювилейного Року всі 475 відділи У. Н. Союзу таки сповнсять своє завдання. Одні краще, а другі не так добре, але сповнять в такий спосіб, щоб ніяке імя не було в ніякому разі між мертвими числами, що вказувалиб, що таки знайшлися між нами такі відділи, що їх не зрушило навіть своє рідне свято, навіть 50-літній ювилей пошанівку доброї, чесної й патріотичної праці наших піонірів і своєї власної.

Америка й границі

Як доносять з Парижу до „Ню Йорк Таймсу", там викликує велике розчарування недавна заява Едварда Р. Стетиніюса, тепер уже секретаря стейту, про становище американського уряду до питання границь держав в Европі. Сказав саме тоді Стетиніюс, що Злучені Держави традиційно ніколи не ґарантували ніяких державних границь. Цю заяву видав був представник американського уряду згидни спору за польсько-російську границю, але вона видно має примінення й до інших подібних спорів. Тепер цим становищем американського уряду не вдоволені французькі урядники. Часопис „Франс Лібр" („Вільна Франція") питається з того приводу: Як можна орґанізувати мир, не ґарантуючи границь держав?

Зо становища Польщі чи Франції, таке становище зрозуміле: з їх боку це дуже природно шукати ґарантії своїх державних границь: така ґарантія збоку чужої держави заставила би ту ґарантуючу державу до протесту на випадок, якби ця границя була порушена. Колиб нарушення від протесту не перервано, то така держава повинна піти проти аґресора з війною.

Збоку Польщі, Франції, Бельгії й інших держав теж зрозуміло, вони шукають такої ґарантії в Злучених Державах. Після цього досвіду, який мали Чехословаччина й Польща з дотеперішніми ґаранторками своїх границь, зовсім зрозуміло, що вони дивляться тепер на Злучені Держави.

Одначе, коли це зовсім природно, що ті держави шукають ґарантій своїх границь, і шукають їх якраз у Злучених Державах, чи зо становища Злучених Держав не є так само природно таких ґарантій не давати, себто до таких далекойдучих заходів не зобовязувати? До того, як можна жадати від Америки ґарантій границь, в імя миру, коли ті границі самі не все є справедливі, і як такі є немовби запросинами до порушення мира, як це було наприклад зо старою польсько-російською границею, котрої ґарантії якраз добивався польський уряд у Лондоні?

Відмовляючися давати ґарантії для державних границь Европи, американський уряд немовби радить цим державам придумати справедливі границі між собою: такі границі одинокі можуть бути основою мира. Такі границі не будуть навіть потребувати ґарантії Америки. За ними буде стояти найкраща сила в світі: справедливість.

РОСІЯ, АНГЛІЯ, АЗІЯ.

Вл. Лебедев пише в ґазеті „Новое Русское Слово" про теперішній нафтовий конфлікт в Ірані, а далі про пляни Росії щодо Азії в історичній перспективі, зупиняючись на тому, що, як пишуть, вже Петро Перший мав око на Індію. Щодо цього подається цікавий документ, а то погляди на цю справу А. Куропаткина, що був російським военним міністром в роках 1898-1904. Куропаткин звертав увагу на небезпеку збоку Австрії та Німеччини, а в справі анґлійсько-російських відносин писав таке:

„Для Росії було би не тільки небезпечним і невигідним підбити для себе якунебудь частину з анґлійських посілостей в Азії, але буде невигідним, якщоб змінилося положення анґлійців в Індії, якщоб їх витиснули з Азії, а індійські племена дісталиб державну незалежність. Такий переворот означав би ослаблення Росії в Середущій Азії. Тому є для Росії вигідним піддержувати панування анґлійців в Азії... Тому треба, щоб зникла шкідлива химера евентуального російського походу на Індію, а замінилась в розуміння спільноти інтересів Росії й Англії в Азії".

Автор статті є за ось таке розуміння спільноти анґлійсько-російських інтересів в Азії, щоб Росія попирала там Анґлію, а Анґлія Росію. Ще додамо, що Куропаткин розумів попертя Росії Анґлією головно в розумінню недоторкаємости інтересів Росії в Приамурському Краю.

